

O‘zbekiston Respublikasi
Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi

60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik
bakalavriat ta’lim yo‘nalishining malaka talablari

Toshkent

ISHLAB CHIQILGAN VA KIRITILGAN:

- Toshkent davlat agrar universiteti.

TASDIQLANGAN VA AMALGA KIRITILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi huzuridagi Oliy, o‘rta maxsus va professional ta’lim yo‘nalishlari bo‘yicha o‘quv-uslubiy birlashmalar faoliyatini Muvofiqlashtiruvchi kengashning 2021 yil «24» 08 08 dagi 4 - sonli yig‘ilishida ma’qullangan. O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi ing 2021 yil «25» 08 08 dagi 365 - sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan.

JORIY ETILGAN:

O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligi.

Mazkur Malaka talablari “Oliy ta’lim standarti. Asosiy qoidalar”, “Oliy ta’lim yo‘nalishlarini va mutaxassisliklari klassifikatori”, O‘zbekiston Respublikasi Milliy malaka ramkasiga muvofiq ishlab chiqilgan va rasmiy me’oryoriy – uslubiy hujjat hisoblanadi.

O‘zbekiston Respublikasi hududida Malaka talablarini rasmiy chop etish huquqi O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligiga tegishlidir.

MUNDARIJA

T/r		Bet
1.	60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tasnifi	4
1.1.	Qo'llanish sohasi	4
1.1.1.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanilishi</i>	4
1.1.2.	Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari	4
1.2.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tasnifi.....</i>	4
1.2.1.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari</i>	4
1.2.2.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari</i>	5
1.2.3.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari</i>	5
1.2.4.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari..</i>	5
2.	<i>60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga talablar</i>	6
2.1.	Umumiy kompetensiyalar	6
2.2.	<i>Kasbiy kompetensiyalar</i>	7
	Bibliografik ma'lumotlar	7
	Kelishuv varag'i.....	8

1. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik bakalavriat ta'lim yo'nalishining umumiy tavsifi

60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlash kunduzgi, kechki va sirtqi ta'lim shakllarida amalga oshiriladi. Barcha ta'lim shakllari bo'yicha o'qitish kredit-modul tizimi asosida tashkil qilinadi. Kunduzgi ta'limda bakalavriat dasturining me'yoriy muddati 4 yil.

1.1. Qo'llanish sohasi.

1.1.1. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi Malaka talabining qo'llanilishi.

Malaka talabi **60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik** ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar tayyorlovchi barcha oliy ta'lim muassasalari uchun talablar majmuini ifodalaydi.

1.1.2. Malaka talablarining asosiy foydalanuvchilari:

- mazkur ta'lim yo'nalish bo'yicha malaka talablari, o'quv reja va fan dasturlarini ishlab chiqish va yangilash, ular asosida o'quv jarayonini samarali amalga oshirish uchun mas'ul hamda o'z vakolat doirasida bitiruvchilarning tayyorgarlik darajasiga javob beradigan oliy ta'lim tashkilotining boshqaruv xodimlari (rektor, prorektorlar, o'quv bo'limi boshlig'i, dekanlar va kafedra mudirlari) va professor-o'qituvchilari;
- ta'lim yo'nalishining o'quv rejasi va fan dasturlarini o'zlashtiruvchi oliy ta'lim tashkilotining talabalari;
- bakalavriat bitiruvchilarining tayyorgarlik darajasini baholashni amalga oshiruvchi Davlat attestatsiya komissiyalari;
- ta'limni boshqarish bo'yicha vakolatli davlat organlari;
- oliy ta'lim tashkilotlarini moliyalashtirishni ta'minlovchi organlar;
- oliy ta'lim tizimini akkreditatsiya va sifatini nazorat qiluvchi vakolatli davlat organlari;
- kadrlar buyurtmachilari va ish beruvchi tashkilot va korxonalar;
- oliy ta'lim tashkilotlariga o'qishga kirayotgan abituriyentlar, ularning ota-onalari va boshqa manfaatdor shaxslar.

1.2. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining tavsifi.

1.2.1. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatining sohalari:

60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi Qishloq xo'jaligi ta'lim sohasiga oid yo'nalishi bo'lib, yer, suv, energetik va moddiy-texnika resurslaridan samarali foydalanishni oshirish maqsadida sabzavot, poliz va kartoshka maxsulotlarini mavsumda ishlab chiqarish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish; mahsulotlar hosildorligi va sifatini oshirish, kasbiy faoliyatida texnik vositalardan oqilona foydalanish usul va uslublari majmuasini o'z ichiga oladi.

1.2.2. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining ob'ektlari:

- yer, suv, energetik va moddiy – texnika resurslari, sabzavot, poliz va kartoshka ekinlari, qo'shimcha kimyoviy va biologik vositalar; texnik asbob uskunalari; qishloq xo'jalik tizimidagi ishlab chiqarish jarayonlari;
- sabzavotchilik xo'jaliklarida qo'llaniladigan yetishtirish texnologiyasi va ishlab chiqarish jarayonlari;
- ilmiy tadqiqot jarayonlari;

- sabzavotchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarining boshqaruv tizimlari;
- kasallik va zararkunandalar bilan zararlangan issiqxona xo'jaligi ekinlari.

60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik yo'nalish bo'yicha bakalvriat bitiruvchilari pedagogik qayta tayyorlashdan o'tgandan keyin, professional ta'lim muassasalarida ta'limning vakolatli boshqaruv organlari tomonidan aniqlanadigan umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini o'qitish bo'yicha pedagogik faoliyati bilan shug'ullanish huquqiga ega bo'ladi. Bakalvriatning kasb ta'limi yo'nalishlari bundan mustasno.

1.2.3. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlar kasbiy faoliyatlarining turlari:

- tashkiliy-boshqaruv.
- ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish;
- axborot – tahliliy faoliyat;
- ilmiy-tadqiqot faoliyati;
- loyiha-texnologik faoliyat;
- texnologik-ishlab chiqarish.
- tadbirkorlik

1.2.4. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy vazifalari.

60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha Milliy malaka ramkasining 6-malaka darajasi hamda bakalavr kasbiy faoliyatlarining sohalari, ob'ektlari va turlariga muvofiq bakalvriat bitiruvchisi quyidagi kasbiy vazifalarni bajarishga qodir bo'lishi lozim:

Tashkiliy-boshqaruv hamda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish faoliyatida:

- sabzavotchilik xo'jaliklarini tashkil etish va faoliyatini strategik rivojlantirishda zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali boshqarish;
- ishlab chiqarish jarayonlarini amalga oshirish uchun zarur bo'lgan moddiy va mehnat resurslarini rejalashtirish;
- ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarish;
- bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish va uni bajarish, nazorat qilish va amalga oshirilgan ishlarning natijalarini baholash;
- sabzavotchilik xo'jaligini tashkiliy-boshqaruv faoliyatida qabul qilinadigan qarorlarni ijtimoiy-iqtisodiy samaradorlik mezonlari asosida ishlab chiqish hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilish;
- zamonaviy axborot texnologiyalar tizimlaridan foydalangan holda ishlab chiqarish jarayonlari monitoringi va sifatini baholash metodlari hamda mexanizmlarini ishlab chiqish;
- xizmat ko'rsatish sohasida meyoriy- huquqiy hujjatlardan foydalana olish;
- sabzavot, poliz va kartoshka maxsulotlarini yetishtirish bo'yicha servis xizmati ko'rsatish;
- sabzavotchilik xo'jaliklari maydonini kengaytirish va mahsulot ishlab chiqarishni ko'paytirish maksadida investitsiyalarni jalb qilish mexanizmlarini qo'llash, innovatsion loyihalarni ishlab chiqish va boshqarish..

Axborot tahliliy faoliyatida:

- texnologik jarayonlarni bajarish sifatini nazorat qilish;
 - zamonaviy axborot texnologiyalari, kompyuter texnikalari va kommunikatsion vositalarni amaliyotda keng qo'llash;
 - ilg'or texnologik jarayonlarni qo'llash;
 - ilmiy asoslangan tizimlarni qo'llash va tavsiyanomalar berish;
 - yangi samarali texnologiyalarni ishlab chiqish va oqilona foydalanish;
- tabiiy resurslarni muhofaza qilish va hayot faoliyati xafsizligi qoidalarini ta'minlash.

Ilmiy-tadqiqot faoliyatida:

- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlash va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olishi;

- muammolarni hal etishga va qaror qabul qilishga tayyorgarlik, bilimlarni amaliyotda qo'llash, ish samaradorligi va sifatiga javobgarlik;

- respublika va xorijda chop etilgan sabzavot, poliz va kartoshkachilikka oid ilmiy -texnik axborotlarning ilmiy manbalarini o'rganish;

- ilmiy – tadqiqot ishlarini bajarishda bevosita ishtirok etish;

- mavzu (topshiriq) bo'yicha ilmiy ma'lumotlarni yig'ish, ishlov berish, tahlil qilish va olingan ma'lumotlarni tizimlashtirishda ishtirok etish;

- ilmiy tadqiqot ishlanmalarini tayyorlash, soha adabiyotlari ekspertizasini amalga oshirishda qatnashish;

- tadqiqot natijalari va ishlanmalarni tatbiq etishda qatnashish.

Loyiha - texnologik va texnologik ishlab chiqarish faoliyatida:

- sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik bo'yicha loyihalar tuzish mehnat jamoasi shakllantirish va ishlab chiqarish jarayonlarini boshqarish;

- sabzavotchilik ixtisoslashgan xo'jaliklarini loyihalash uchun zaruriy tayyorgarlik;

- faoliyat natijalarini tahlil va sintez qilish, tashkil etish va rejalashtirish, baholash, fundamental, umumkasbiy va amaliy bilimlardan foydalanish qobiliyati va ularga tayyorgarlik;

- mustaqil ishlash qobiliyati, ish jarayonlarini identifikatsiyalash va mahoratdan foydalanish;

- loyihaviy va dasturiy hujjatlarni ishlab chiqish;

- amaliyotda axborot texnologiyalarining halqaro va kasbiy standartlarni, zamonaviy uslublarini, instrumental va hisoblash vositalarini tayyorgarlik ixtisosligiga mos ravishda qo'llash.

- tadbirkorlik

2. 60811900-Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning kasbiy kompetensiyalariga talablar

2.1. Umumiy kompetensiyalar:

- davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilish, ijtimoiy-iqtisodiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olish;

- xorijiy tillardan birida kasbiy faoliyatiga oid hujjatlar va ishlar mohiyatini tushunishi, tabiiy ilmiy fanlar bo'yicha kasbiy faoliyati doirasida zaruriy bilimlarga ega bo'lishi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asosda kasb faoliyatida foydalana bilish;

- axborot texnologiyalarini kasbiy faoliyatida qo'llay bilishi, axborotlarni yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qila olish;

- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olish;

- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida tasavvurga ega bo'lish.

2.2. Kasbiy kompetensiyalar:

- sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik sohasida mehnatni muhofaza qilish va hayot faoliyati xavfsizligi, texnika xavfsizligi talablari asosida ishlab chiqarish jarayonlarini monitoring nazorat qilish;

- sohaga oid muammolarni echimini topish;

- ijrochilar jamoasi ishini tashkil qilish;

- fikrlar xar xil bo'lgan sharoitda boshqaruv qarorini qabul qilish;

- birlamchi ishlab chiqarish bo'g'in ishini tashkil qilish va uni boshqarish;

- bajarayotgan faoliyati bo'yicha ish rejasini tuzish, bajarish va nazorat qilish hamda ish natijalarini baholash;

- sabzavot, poliz va kartoshka ekinlarini yetishtirish bo'yicha zamonaviy qurilmalardan foydalanish;

- sabzavotchilikka ixtisoslashgan xo'jaliklarda ekinlarni yetishtirish texnologik jarayonlarni boshqarish
- zamonaviy bozor talablarini, raqobatdoshlikni ta'minlashga qaratilgan xo'jalik strategiyasini ishlab chiqish va amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- innovatsion loyixalar, biznes-rejalar va shartnomalarni shakllantirish hamda ijrochilar faoliyatini muvofiqlashtirish ko'nikmalariga ega bo'lish;
- sabzavot, poliz va kartoshka mahsulotlarini ishlab chiqarishni samarali va resurs tejankor faoliyatini tashkil etish.

Bibliografik ma'lumotlar

UDK: 002:651.1/7

Guruh T 55

OXS 01.040.01

Tayanch so'zlar:

Sabzavotchilik, polizchilik va kartoshkachilik, kasbiy faoliyat turi, kompetensiya, ta'lim yo'nalishi, kasbiy faoliyat ob'ekti, kasbiy faoliyat sohasi, bakalavriatning asosiy o'quv rejasi va fan dasturi, o'quv jarayoni, loyiha-texnologik, pedagogik, ilmiy-pedagogik ish, malaka amaliyoti, bitiruv malakaviy ish, baholash, sifat nazorati, mustaqil ta'lim, o'quv fanlari bloki, mundarija, oliy ta'lim muassasasi, ta'lim jarayoni, ishlab chiqarish, loyihalash, ilmiy-tadqiqot jarayonlari, ilmiy-tadqiqot usullari, sabzavotchilikda urug'chilik, navlarni joylashtirish, sabzavot, poliz va kartoshkani innovation yetishtirish texnologiyalari, sabzavot, poliz va kartoshka bozor talablari, iqtisodiy samaradorlik, rentabellik darajasi.

KELISHUV VARAG'I

ISHLAB CHIQLDI:

Toshkent davlat agrar universiteti

Rektor **B.Sulaymonov**

2021 yil « 19 » 08

KELISHILDI:

**O'zbekiston Respublikasi
Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi
huzuridagi Oliy ta'limni rivojlantirish
tadqiqotlari va ilg'or texnologiyalarni tatbiq
etish markazi**

Direktor v.b. **M.Esonov**

2021 yil « 24 » 08

M.O'.

**O'zbekiston Respublikasi Qishloq xo'jaligi
vazirining iqtisod, innovatsion rivojlanish va
investitsiyalar masalalari bo'yicha
maslahatchisi**

 A.Shukurov

2021 yil « 20 » 08

M.O'.

**Andijon qishloq xo'jaligi va
agrotexnologiyalar instituti**

Rektor **K.Komilov**

2021 yil « 19 » 08

M.O'.

**Sabzavot-poliz ekinlari va kartoshkachilik
ilmiy-tadqiqot instituti**

Direktor **R.Nizomov**

2021 yil « 19 » 08

M.O'.

**O'simliklar genetik resurslari
ilmiy tadqiqot instituti**

Direktor **S.Alikulov**

2021 yil « 19 » 08

M.O'.